

MILIEUBEWUST BOUWEN DOOR HERGEBRUIK

De Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting is onafhankelijk adviseur van het ministerie van VROM en steunt experimenten die nieuwe wegen in de volkshuisvesting aangeven. De SEV ondersteunt onder andere experimenten in de bouw waarin geprobeerd wordt om de belasting van het milieu te verminderen. Dat betreft de hele keten van ontwerp, bouw, gebruik en sloop van het gebouw. Hergebruik van gebouwen, bouwdelen en bouwmaterialen kunnen er aan bijdragen de belasting te verminderen die het milieu ondervindt ten gevolge van de bouw.

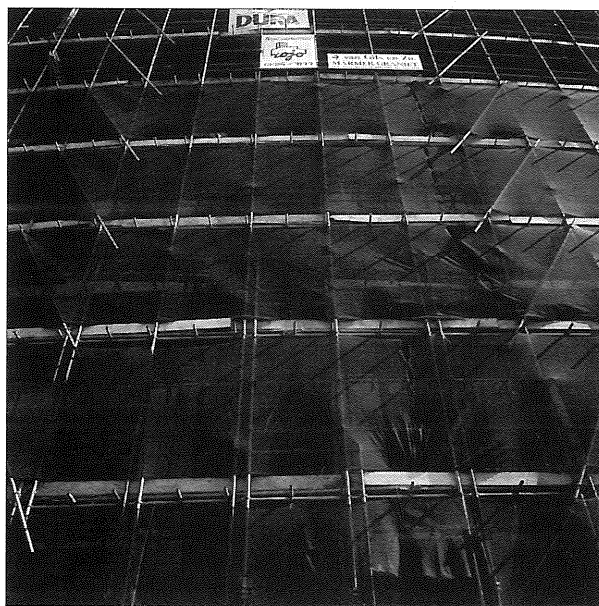
Gebouwen die hun functie verloren, zijn niet per definitie rijp voor de sloop. Ze kunnen ook door verbouw geschikt gemaakt worden voor een nieuwe functie. Daarmee voorkom je het storten van sloopafval en onnodig gebruik van materiaal voor nieuwbouw. Kortom, hergebruik is van centraal belang voor het duurzaam bouwen. De SEV richt zich in haar experimenten zowel op het duurzaam bouwen van woningen als van utiliteitsgebouwen.

KANTOREN

Om beter te voldoen aan de marktvraag zal een groot aantal kantoorgebouwen gerenoveerd of verbouwd moeten worden. Het is daarbij van belang om te kiezen voor minder milieubelastende bouwmaterialen, om voorzieningen te treffen die energie besparen en het binnenklimaat verbeteren, en om het kantoor milieubewust in te richten. Het milieuvriendelijk ontwerpen en bouwen van kantoorgebouwen staat in Nederland echter nog in de kinderschoenen. De aandacht daarvoor is groeiende, maar tot nu toe zijn nog nauwelijks kantoorgebouwen vanuit die filosofie gebouwd. Wel heeft de Rijksgebouwendienst enige tijd geleden met de SEV het initiatief genomen om ontwerpers en toeleveranciers uit te dagen om met milieuvriendelijke oplossingen voor kantoorgebouwen te komen. De beste inzendingen van deze 'prijsvraag' zullen zo mogelijk gerealiseerd worden in een gebouw van de RGD.

Bij de renovatie en herinrichting van bijvoorbeeld het kantoorpand van Natuur en Milieu Overijssel in Zwolle komen energiebesparing en milieuvriendelijke bouwmaterialen aan bod. De SEV ondersteunt dit project in het kader van haar programma Expidemo. Natuur en Milieu zal rondleidingen in het verbouwde pand organi-

seren om andere kantoorgebruikers te inspireren om duurzaam te verbouwen. Ook in het buitenland zijn interessante voorbeelden van duurzame kantorenbouw. Met name in Duitsland is men vergevorderd op dit terrein. Daar zijn al

Renovatie en herinrichting levert een bijdrage aan het duurzame bouwen.

enkele kantoren vanuit de filosofie van minimalisering van de milieubelasting en het creëren van een mensvriendelijk werkklimaat ontwikkeld en gebouwd. In Nederland kunnen we van de ervaringen in Duitsland leren. In opdracht van de SEV wordt op het ogenblik een brochure gemaakt waarin een aantal belangrijke voorbeeldprojecten van duurzame kantorenbouw worden beschreven.

De SEV en de Rijksgebouwendienst hebben het voornemen om in het voorjaar van 1994 een symposium te organiseren waarin aandacht wordt geschonken aan het duurzaam bouwen van kantoorgebouwen. Tijdens dit symposium zullen zowel projecten uit het buitenland als Nederlandse milieubewust gebouwde kantoorgebouwen aan de orde komen.

WONINGEN

De SEV steunt ook een groot aantal experimenten waarbij niet kantoren maar woningen op een duurzame wijze worden

gerenoveerd. Daarbij wordt zowel aandacht besteed aan het terugdringen van het energiegebruik, als aan het kiezen van minder milieubelastende bouwmaterialen en het verbeteren van de kwaliteit van het binnenmilieu. Bij renovatie staat voorop dat bij elke ingreep eerst wordt onderzocht welke bouwdelen gehandhaafd of gerenoveerd kunnen worden. Pas als dat niet mogelijk blijkt te zijn, wordt nagegaan op welke wijze het betreffende bouwdeel op zo'n weinig milieubelastende wijze vervangen kan worden. De ervaringen van een groot aantal renovatieprojecten heeft de SEV vastgelegd in brochures en in de "Handleiding Duurzaam Renoveren". Deze handleiding zal aan het eind van 1994 worden geactualiseerd en aangevuld met maatregelen die getroffen kunnen worden bij nieuwbouw.

De SEV staat ook open voor experimenten waarin grootschalige naoorlogse kantoorgebouwen omgebouwd worden tot woningen. Juist deze grootschalige gebouwen uit de jaren zestig en zeventig zouden door hun grote vrije overspanningen en hun flexibele indeelbaarheid bijzonder geschikt zijn voor verbouw tot woningen. Door het tweede leven van zo'n afgedankt kantoorgebouw kan een bijdrage worden geleverd aan het duurzaam bouwen. Tot nu toe kent de SEV echter nog geen aansprekende voorbeelden op dit terrein.

De activiteiten die de SEV ontplooit op het terrein van het duurzaam bouwen vinden plaats binnen twee zogenaamde SEV-experimentenprogramma's: Schoner Wonen en Expidemo. Van beide experimentenprogramma's is een brochure verschenen waarin staat beschreven welke typen experimenten en demonstratieprojecten binnen deze programma's ondersteuning kunnen krijgen en wat de plannen van de SEV zijn op dit terrein. Deze beide brochures zijn evenals de SEV-publikatielijst kosteloos verkrijgbaar. Ze kunnen zowel schriftelijk als telefonisch worden besteld.

SEV, postbus 1878, 3000 BW Rotterdam, tel: 010-4130935